

Vödörcsapda kibelyezés

Következtetések

A terület eredendően a vízellátottságtól, domborzattól és földhasználati módtól függő növényzeti borítású, láprétek, mocsárrétek, magas kórósok, bokorfűzések és puhafás ligeterdő alkotta mozaik-komplexum lehetett, amit a vízfolyás – még kevésbé szabályozott állapotban – rendszeresen elárasztott. A dinamikusan változó élőhely nyilvánvalóan megfelelt, a keleti lápi bagoly-populáció egyedsűrűsége. A megjelölt lepkék mozgási mintázata és a növényzeti borítás jellege alapján lehatárolt mintaterületre (38 ha) 40-60 egyed körüli napi populációméretet, a vizsgált időszakra pedig 227 egyedes össznépességet lehetett becsülni, amiből – alsó becslésként – 6-9 egyed/ha átlagos egyedsűrűség adódik. Ez, a cserjéltelítéssel érintett 5 ha viszonylatában, 30-40 példány biztos kiesését jelenti a szaporodó közösségből. Ez a mérték, az ezres nagyságrendű populációhoz viszonyítva, nem túlságosan nagy, azonban megfelelő kommunikációval és együttműködéssel csökkenthető vagy kiküszöbölhető lett volna!

A változatos felszín és domborzat, a völgy heterogén struktúrája és színtettség az azonban fölveti a kérdést: kelle-e, hogy a teljes terület homogén, illetve puhafás ligeterdőfoltokkal tarkított rekettyefűzes állományként való fenntartása legyen a cél. Amennyiben nem történik semmiféle beavatkozás, a jelenlegi vízellátottsági viszonyok mellett föltehetően ez az állapot következik be néhány éven, évtizeden belül. A keleti lápi bagoly megőrzése szempontjából valószínűleg ez az állapot volna a legkedvezőbb, ám az élőhelyi változatoság és a biodiverzitás csökkenésével, a lápréti, mocsárréti fajok kiszorulásával járna.

A rendszerben meghatározó ökológiai tényezőként szerepel, s így – a vízellátás és szárazabb időszakban a lecsapolás mértéke révén – a teljes közösség állapotát befolyásolja a Kálló medrének

szintje, fenntartottságának mértéke. Ez a szint, tapasztalataink alapján, túlzottan mélyen helyezkedik el (a vízfolyás helyenként ki volt száradva). Márpedig az egész terület kritikus problémája – a cserjéltelítéstől függetlenül – a kiszáradás, ami ellen a víz visszatartásával, a lecsapolás mértékének jelentős csökkentésével lehet és kell tenni!

A vízellátottság javításával, hosszabb távon feltehetően elérhető, hogy a bokorfűzes állomány borítása helyenként megbomoljon, tartósan fátlan mocsári és lápi jellegű foltok alakuljanak ki, megfelelő lágy szárú növényzettel. Erre a folyamatra, átgondoltan, és a lápi bagoly-állomány maximális kíméletével, rá is lehet segíteni. Az sem ördögtől való elgondolás, hogy a beékelődő gyepeket hasznosítsák, némi takarmány kerülhessen le róluk, amivel a területen gazdálkodó az állatait táplálhatja. Egy dolgot viszont mindenképp szem előtt kell tartani: noha jó dolog ha a területnek „van gazdája”, ám a jogi státusból fakadó természetvédelmi követelményeket a gazdálkodási cél semmi esetben sem írhatja fölül!

Amennyiben természetvédelmi szempontból helyesnek ítélnék a terület élőhelyi változatoságának növelését, akkor e munkákat, a gyeptelkeket már-már benövő rekettyefűzes helyenkénti megbontását, csakis a természetvédelmi szakemberek javaslatai alapján, az általuk meghatározott időszakban és mértékben lehet elvégezni. Az így kialakított foltokon, a taposási kárt elkerülendő, legeltetni nem szabad, azonban váltakozó időszakokban végzett kaszálással a gyepek fenntartható, a rajta kialakuló közösség megőriz-

hető, a lekerülő széna pedig hasznosítható. Így minden szereplő számára előnyös helyzet alakítható ki, s a lápi bagoly-népesség sem veszít sokat.

Összegzés

A jelölés-visszafogásos felmérés eredményeként megállapítható, hogy a korábbi becslésekben szereplő számoknál jóval alacsonyabb az itt élő keleti lápi bagoly-populáció egyedsűrűsége. A megjelölt lepkék mozgási mintázata és a növényzeti borítás jellege alapján lehatárolt mintaterületre (38 ha) 40-60 egyed körüli napi populációméretet, a vizsgált időszakra pedig 227 egyedes össznépességet lehetett becsülni, amiből – alsó becslésként – 6-9 egyed/ha átlagos egyedsűrűség adódik. Ez, a cserjéltelítéssel érintett 5 ha viszonylatában, 30-40 példány biztos kiesését jelenti a szaporodó közösségből. Ez a mérték, az ezres nagyságrendű populációhoz viszonyítva, nem túlságosan nagy, azonban megfelelő kommunikációval és együttműködéssel csökkenthető vagy kiküszöbölhető lett volna!

Zárszó

Az alapkutatás jellegű vizsgálatot a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság saját kutatásainak keretében végeztük el, a MARK program segítségével. *Kőrösi Ádám* készítette a populációbecsléseket, amiért ezúton mondunk köszönetet. Mindehhez a HNPI-től, az összes külső szakembertől, sőt, ideiglenes állomáshelyünk, Létavértes lakosságától is maximális segítséget kaptunk, amit itt szeretnénk megköszönni. Az időjárás tényezőket sajnos nem sikerült tökéletesen „beállítani”, de sok panasznunk azért nem lehet.

Az No. 35 jelű példány jelölése

Örvendek, hogy senkitől nem kaptunk, sem nyíltan, sem burkoltan, olyan kérést, ami az eredmények befolyásolására irányult volna. Mindenki a valós helyzet feltárásával értett egyet, amit a vizsgálat elején mi magunk is leszögeztünk.

Az eredményekkel szeretnénk egy részt hozzájárulni az ügy szilárd ökológiai alapjaihoz, másrészt demonstrálni, hogy léteznek megfelelő eszközök és módszerek akár egy mozgékony éjszakai bagolylepke egyedsűrűségének egzakt becslésére is. Mindezt azért is érezzük fontosnak, mert a természetvédelem is egy önálló szakma, sajátos célokkal és módszerekkel, amelyek nem mindig világosak a kívülálló számára, így sokszor érdemes a miérteket és hogyanokat megmagyarázni.

Noha az erdészszakma közel áll a természetvédelemhez, markáns különbségek is akadnak. Míg az előbbi fő célja a gazdálkodás, utóbbié a gazdálkodás ökológiailag fenntartható módjához szükséges szabályok kidolgozása és betartatása – és itt nem csupán az erdőgazdálkodást értjük, hanem a mező-, víz-, táj- és minden egyéb gazdálkodást, településrendezést, közlekedést stb. Ez csak úgy érhető el, ha a két szakma képviselői képesek szót érteni egymással, és kölcsönösen megbecsülik egymás szakmai tudását.

Meg kell keresnünk a közös csapási irányokat, figyelembe véve mind a földhasználót, mind a természetvédőt érdekeit. Meg kell találni a lehető legkedvezőbb földhasználati módokat, melyek

mind a jelenlegi, mind a jövőbeni agrártámogatási rendszer keretein belül biztosítják a természetes életközösségek számára az ökológiai hozadékot, a gazdálkodó számára pedig a jövedelmezőséget.

S végül, záró gondolatként: az ügy feloldását nagyban segíthetné, ha – a lekeállományban okozott kár ellentételeként –, a terület ökológiai állapotának javítását, a vízgazdálkodási rehabilitációt, a beékelődő szántók gyepesítését, egyes rekettyefűzes állomány telepítését stb. írják elő kompenzációként, természetesen, megfelelő irányítással.

Dr. Ambrus András,
Szabadfalvi András,
Patalenszki Adrienn

Fotók: **Dr. Ambrus András**

Ki fizeti meg az annyt?

Hozzászólás a kutató munkájához

Dr. Ambrus András precizitásához, rovarokhoz kötődő megszállottságához kétség sem férhet. Már Sopronban kicsit „csodabogárnak” tartottuk, de nagyon tiszteltük, kedveltük tudása, szerénysége okán (4 évvel végeztünk utána).

Írásának ismeretterjesztő részében részletesen, érthetően tárja elénk munkájának lényegét. Sok új információval szolgált a lepkék életmódjának vizsgálatával kapcsolatban. Egy kutatótól mindez nagyon szép, becsülendő dolog. Csakhogy!

Közismert, hogy jelen vizsgálatokra nem a kíváncsiság, hanem a „lepkeper” kárértékének bizonyítási kényszere ösztönzi a Hortobágyi Nemzeti Park (HNP) vezetőségét. Ehhez keresik a szalonképes, megfelelő szaktudással rendelkezőket. Sikerrel jártak.

Kérdések nyilvánvalóan szép számmal merülnek fel:

- Nem lenne-e célszerű értesíteni a terület tulajdonosát egy ilyen fontos vizsgálatról? (főként, ha ismerős)
- Még a szomszédos település lakóinak is köszönet jár (Létavértes). A tulajnak semmi?
- Az első szakértő hektáronként 1200 lepkét „becsült”, most 6 példány a becsült adat melyik a jobb? Legközelebb már 1188 darab lesz, vagy 0,03 (milyen matematikai sort követünk)?
- Mivel itt nem Natura 2000 kezelési tervről, hanem bírósági eljárásról van szó (nem is kis tétel), helyén-

való „az egyszerűség kedvéért”, „feltételezni lehet”, „pontos becsülés után ... extrapolálni”, „közelítő értékeket...” fogalmakat használni?

Tisztelt erdész kollégánk is csak a felszínen mozog. Nem járt utána (valószínűleg véletlenül), hogy mi okozta az egész ügy kirobbanását.

- Tudott bárki is a terület védettségéről? (A tulajdoni lapon 2005-ben törölték a bejegyzést.)
- Mindenki olvassa a KvVM értesítőket? (Állítólag ebben szerepel.)
- Tudott valaki a védett fajokról (a HNP-n kívül)?
- Ismertették kollégánkkal a HU-RO/1101/093/1.3.1 pályázat lényegét?
- Elmondták, hogy hányszor ajánlottam fel cserére, vételre a területet?

A cserjeirtásra vonatkozó ötletet köszönöm, kevés hajam azonban az égnek áll tőle! Rajzási időszakban végezni a cserjeirtást? Ezért becslésem szerint rögtönítélő bíróság várnám az extrapolálásom alapján!

Mindenesetre az október 22-én indított büntetőügyi eljárás során (1-5 év börtön) ettől sokkal rosszabb

szakértői véleményt adtak a kezembe volt HNP tájvédelmi körzetvezető tollából. Ez meg sem próbálja az elfogultlanság látszatát kelteni. Mint tudjuk: „A lét határozza meg a tudatot”. Ismét bizonyosságot nyert.

Szerettem volna néhány információt megtudni dr. Ambrus Andrástól vizsgálataival kapcsolatban, egyelőre azonban nem sikerült.

A csatolt képeken a kérdéses területhez vezető út mellé leásott ismertetőtábla, valamint a jobb felső sarokban látható területrész 2014. július 2-án készített felvétele száraz időszakban, kaszálatlanul (mivel nem engedik). (Saját, állítólag elpusztított területem, jó példaként való reklámozása, megkérdésezem nélkül.) Ki érti mindezt?

Gabnai Ernő
okl. erdőmérnök

